

FOB 05.385

Ytringsfrihed. Private eller tjenstlige aktiviteter. Ledelsesretten

En professor klagede til ombudsmanden over at det universitet hvor han var ansat, havde krænket hans ytringsfrihed.

Professoren havde i en kronik kritiseret en rapport udarbejdet af tre af hans kolleger. Han havde også indkaldt erhvervsfolk til et møde til drøftelse af erhvervsudviklingen i regionen, og i den forbindelse henviste han til den kritiske kronik.

Universitetets rektor skrev i anledning af kronikken og mødeindkaldelsen til professoren og kritiserede hans adfærd der blev karakteriseret som "dybt illoyal". Kritikken blev fremsat bl.a. med baggrund i en aftale som tidligere var blevet indgået mellem professoren og rektor. Ifølge aftalen måtte professoren ikke, når han udtalte sig offentligt, referere til navngivne personer i direkte eller indirekte form. Rektor skrev desuden til dem som var inviteret til mødet, og gjorde opmærksom på at der var tale om et rent privat initiativ fra professorens side.

Ombudsmanden lagde til grund at professorens kritik af kollegerne og mødeindkaldelsen var tjenstlige aktiviteter. Reglerne om hvad offentligt ansatte kan ytre sig om som privatpersoner, var derfor ikke relevante.

Ombudsmanden udtalte at spørgsmålet om rektors reaktioner måtte bedømmes på baggrund af ledelsesretten. Ledelsesretten skal for så vidt angår ansættelsen på et universitet, udøves bl.a. med respekt for reglerne i universitetsloven.

Det var ombudsmandens opfattelse at forbuddet mod at referere til navngivne personer ikke var foreneligt med reglerne i universitetsloven om forskningsfrihed og tilskyndelse til at deltage i den offentlige debat. Den del af rektors kritik der havde baggrund i overtrædelse af dette forbud, var derfor ikke berettiget.

Derimod mente ombudsmanden at det lå inden for ledelsesrettens rammer at stille krav om loyal adfærd over for kolleger i forbindelse med faglig kritik, herunder krav til sprogbrugen og til information, inden kritik fremsættes offentligt. Herudover måtte der også kunne stilles krav om at en professor underrettede universitetsledelsen inden der blev indkaldt til at møde hvor det fremstod som om mødet var indkaldt på universitetets vegne, og som om professoren repræsenterede universitetets synspunkter. I det omfang rektors kritik var baseret på disse forhold, kunne den således ikke give ombudsmanden anledning til bemærkninger.

Endelig var det ombudsmandens opfattelse at rektor som led i ledelsesretten kunne rette henvendelse til de inviterede for nærmere at redegøre for univer-

FOB 05.385

Ansættelses- og arbejdsret
1.9Forvaltningsret 112.2 - 2.2 -
2.3

Statsforfatningsret 3.2

sitetets rolle og i den forbindelse kunne præcisere at de synspunkter som blev fremsat i mødeindkaldelsen, var professorens egne, og ikke universitetets synspunkter.

(J.nr. 2003-4209-815).

Det fremgik af sagens akter at A er professor i økonomi ved X Universitet. Indtil begyndelsen af 2001 var han institutleder ved Æ Institut. Efter nogle uoverensstemmelser mellem A og universitets ledelse bl.a. om proceduren i forbindelse med stillingsopslag afgav A og den daværende dekan for Ø Fakultet den 6. februar 2001 følgende fælleserklæring. A fratrådte samtidig som institutleder.

“Med henvisning til den af fakultetsrådet truffne beslutning om en løsning af problemerne på (Æ) Institut, erklærer undertegnede dekan (...) og institutleder (A), at de hermed i fællesskab betragter de hidtidige kontroverser omkring (Æ) Institut som afsluttede. Dette indebærer, at man afholder sig fra yderligere intern og ekstern polemik om de hidtidige problemer. Dekanen erkender samtidig, at han i større omfang kunne have kontaktet/hørt/været i dialog med (A) som institutleder om enkelte sager på instituttet, som han har drøftet med øvrige medarbejdere på instituttet, som på eget initiativ har henvendt sig til ham. På tilsvarende vis erkender (A), at dekanen ikke har overtrådt Universitetsloven og Statutten eller begået magtfordrejning. Dekanen lover at det hidtidige sagsforløb ikke vil få personalemæssige konsekvenser for (A).”

Uoverensstemmelserne fortsatte imidlertid, og der blev holdt flere møder mellem A og universitetets ledelse i den anledning. Af et notat fra et møde afholdt den 14. april 2003 mellem A og rektor for universitetet, B, fremgik bl.a. følgende:

“Efter drøftelse erklærer parterne følgende:

Aftalen af 6. februar 2001 er fortsat bindende. (X) Universitet anerkender at (A) kan anvende sin erfaring fra universitetet, når han ytrer sig offentligt og i en generel sammenhæng, dog skal han afstå fra at referere til navngivne personer i direkte eller indirekte form, jfr. foranstående aftale.

(A) anerkender ledelsesretten.

...

Parterne bekræfter, at de fremover vil arbejde aktivt og positivt til fordel for samarbejdet mellem universitetet, fakultetet og instituttet.”

Notatet var underskrevet af A og rektor B.

I brev af 11. juni 2003 inviterede A forskellige erhvervsfolk i Y region, som i forvejen samarbejdede med X Universitet, til et møde på (Æ) Institut den 24. juni 2003 til drøftelse af erhvervsudviklingen i regionen. Af brevet, som var sendt på universitetets brevpapir, fremgik bl.a. følgende:

“Som det fremgår af vedlagte, har jeg i fire afsnit (vedlagt) beskæftiget mig med erhvervsudviklingen i (Y) region - eller måske, snarere den manglende udvikling.

Det siger sig selv, at de af mig dragne ret håndfaste konklusioner kan diskuteres, selv om konklusionerne er søgt underbygget med foreliggende statistisk materiale. Jeg har imidlertid fundet det nødvendigt konkret at forholde mig til, hvad jeg selv ville foreslå, hvis jeg havde muligheden for at ændre på forholdene. Jeg finder eksempelvis, at det er både papirspild og tidsspild m.m., hvis man er så berøringsangst for at forholde sig til virkeligheden som rapporten

'Uddannelse, job og erhvervsudvikling i (Y) region. Veje til et videnssamfund' udgivet af (...) Fond. Denne rapport er nærmere kritiseret i det tredje afsnit.

(Z) Avis vil - så vidt jeg har forstået - starte en debat om den manglende erhvervsudvikling i (Y) region søndag 15. juni med udgangspunkt i de fire vedlagte afsnit, der dog kun vil blive lagt på bladets hjemmeside. Jeg forventer samme dag at få offentliggjort en kronik, der er en sammenfatning af de fire indlæg. Denne er også vedlagt.

Jeg skal hermed indbyde til et møde på (Æ) Institut tirsdag d. 24. juni med følgende dagsorden:

1. Hvilke konkrete initiativer bør gennemføres for at sikre at erhvervsudviklingen i (Y) region fremover bliver mere gunstig?

Debatten heraf kan tage udgangspunkt i vedlagte fire afsnit, men også i andet materiale og i andre synspunkter - herunder ikke mindst erhvervslivets synspunkter.

Skal der nedsættes en gruppe, der skal prøve at presse konkrete initiativer igennem? I den sammenhæng bemærkes, at der ikke er et erhvervsråd for (Y), kun for (...) by.

2. Evt.

Mødet afholdes i (Æ) Instituts mødelokale tirsdag d. 24. juni kl. 17-19."

Den rapport som A omtalte i brevet, var udarbejdet af tre af hans kolleger på X Universitet for (...) Fond. Det drejede sig om professor (...) og lektor (...), begge fra Institut for (...), og lektor (...) fra Institut for (...). I brev af 12. juni 2003 skrev A følgende til de tre kolleger:

"Som det fremgår af vedlagte 3 indlæg om: (...) har jeg gennemgået ovennævnte rapport. For at sige det mildt, er jeg ikke imponeret - tværtom.

Dette indlæg vil indgå i den debat om den manglende erhvervsudvikling i (Y) region, som (Z) Avis vil starte på søndag.

Dette blot, så I har mulighed for at forsvare jer."

Brevet var sendt på universitetets brevpapir og underskrevet af A med angivelse af hans professortitel.

Den 15. juni 2003 bragte Z Avis A's kronik (...). Kronikken var et sammendrag af fire artikler som samtidig blev lagt på avisens hjemmeside, og som var omtalt i invitationen til mødet. I kronikken og de fire artikler optrådte A med sin titel: Professor i økonomi ved X Universitet. I kronikken anførte A bl.a. at X Universitet efter hans mening havde et ikke ubetydeligt medansvar for "den mistrøstige erhvervsudvikling i (Y) region", og at dette ikke stemte overens med "det rosenrøde billede som især rektor (B)" forsøgte at opstille. Af en af artiklerne fra hjemmesiden fremgik bl.a. følgende:

"I forlængelse heraf blev en række personer med interesse for og/eller tilknytning til (...) erhvervsliv bl.a. enige om, at der var behov for at få belyst forudsætningerne for videnssamfundet i (Y) region, herunder hvordan uddannelsesniveau og udbud af kvalificeret arbejdskraft påvirker vækst og udvikling i (Y) region. Dette resulterede i rapporten 'Uddannelse, job og erhvervsudvikling i (Y) region. Veje til et videnssamfund' fra januar 2003, hvor opdragsgiver var (...) Fond og forfatterne tre erhvervsøkonomer fra (X) Universitet: Professor (...) og lektor (...) (begge Institut for (...)) og lektor (...) (Institut for (...)). Rapporten på 109 sider og med 142 sider tabelbilag fremstår i det ydre som det hidtil mest ambitiøse forsøg på at analysere årsagerne til den mistrøstige erhvervsudvikling i (Y) region.

Skade så blot, at sjældent har så mange sider og så store anstrengelser været udført, hvor fokuseringen har været så svag, hvor de anvendte metoder har været så dilettantiske, og hvor de anbefalede tiltag har været så svage.

Dette var - indrømmet - hårde ord i juni. Men bedøm selv, om de er for hårde.

For at forstå det følgende er det vigtigt at vide, at rapporten anbefaler to hovedtiltag: Opslutning om de fire satsningsområder og højere uddannelsesniveau i erhvervsvirksomhederne i (Y) region ved at satse på især uddannelsesinstitutioner i (Y) region, primært universitetet. Det egentlige selvstændige bidrag er derfor begrænset til forslaget om at højne uddannelsesniveaet især via de lokale uddannelsesinstitutioner, herunder ikke mindst universitetet.

Når dette er konklusionen, er det ikke mindst i lyset af, at et hovedformål med rapporten har været 'at analysere betydningen af en regionalt forankret uddannelsessektor for erhvervsstruktur, økonomi og vækst i (Y) region' (Rapporten, side 2), højst besynderligt, at rapporten stort set alene sammenligner (Y) region med resten af landet. Det havde været meget mere interessant at sammenligne med hhv. (...) og (...) region for netop at skærpe fokus på universitetets betydning for lokalsamfundet. Så allerede på dette stadie, er der ikke tænkt nok over, hvad der egentlig er karakteristisk for (Y) region.

Det er dog i analyseafsnittene, at det går helt galt. Og dette er meget beklageligt, idet forfatterne til rapporten har haft lejlighed til det hidtil mest detaljerede talmateriale om erhvervsudviklingen i (Y) region og i øvrige regioner m.v. i Danmark via den såkaldte IDA-database fra Danmarks Statistik (Integreret Database for Arbejdsmarkedsforskning).

Når man læser rapporten, er det svært at undgå at få et indtryk af, at forfatterne er blevet så overvældet af mængden af data, at de blot har prøvet sig frem på må og få. Især kapitel 7 om 'Erhvervsudviklingen belyst på arbejdsstedsniveau' og kapitel 8 om 'Erhvervsudviklingen belyst på firmaniveau' er helt ude på det analytiske overdrev. Dette er så meget desto mere beklageligt, som disse to kapitler er rapportens hovedkapitler. I disse kapitler gennemføres en række statistiske analyser, der er ligeså seriøse eller rettere lige så useriøse, som forsøg på at forklare antallet af indgåede ægteskaber i Danmark ud fra antallet af skudte ræve i Finland ville være. Der opstilles i disse kapitler ikke gennemtænkte hypoteser om de økonomiske sammenhænge, før tallene blot smides ind i edbmaskinerne. Jeg må indrømme, at jeg ikke havde troet, at jeg skulle opleve en sådan gang tilfældig databehandling, så mange år efter at økonometrien i 1970'erne blev et anvendt redskab blandt økonomer. Kritikken af kapitel 7 og 8 er uddybet i hhv. boks 1 og boks 2.

Der kommer derfor heller ikke noget brugbart ud af disse analyser på det nye datagrundlag. Og dette er naturligvis medvirkende til, at forfatterne stort set intet har at bidrage med til diskussionen om erhvervsudviklingen i (Y) region. Målsætningen om 'at fremkomme med forslag til konkrete initiativer inden for de erhvervspolitiske, arbejdsmarkedspolitiske og uddannelsespolitiske områder i (Y) region ud fra de nævnte analyser' (Rapporten, side 2) er derfor ikke nået."

Rektor B skrev herefter et anbefalet brev til A af 18. juni 2003 med følgende indhold:

"Jeg har ad omveje erfaret at du har inviteret en kreds af universitetets centrale samarbejdspartnere til et møde på (X) Universitet den 24. juni.

Formålet med mødet skulle angiveligt være bl.a. at diskutere og uddybe den unuancerede kritik af visse navngivne medarbejdere ved universitetet og (X) Universitet i almindelighed, som du også fremkom med i (Z) Avis søndag den 15. juni 2003.

Du har ikke fundet det fornødent at diskutere denne kritik internt, før du starter en voldsom debat i offentligheden, ligesom du ikke har fundet det fornødent at informere undertegnede eller andre dele af universitetets ledelse, før du indkalder flere af universitetets centrale samarbejdspartnere til en diskussion, hvor du alene - så vidt jeg er orienteret - har til hensigt at repræsentere universitetet.

Indbydelsen er fremsendt på universitetets officielle brevpapir ((Æ) Institut).

Du har ikke givet de medarbejdere, du angriber mulighed for at kommentere dine angreb, før disse offentliggøres.

Jeg er ikke i stand til at forstå, hvilket formål denne voldsomme eksterne kritik har.

Jeg anfægter ikke din ytringsfrihed og din ret til at komme med dine personlige meningstilkendegivelser om (X) Universitets dispositioner.

Det er imidlertid dybt illoyalt, når du på universitetets officielle brevpapir og dermed på universitetets vegne - og uden at orientere mig, din dekan eller andre i ledelsen - indkalder vores samarbejdspartnere til at drøfte forhold, hvor du optræder som privatperson og ikke i embeds medfør."

Den 19. juni 2003 skrev rektor B til de personer som A havde inviteret til mødet den 24. juni 2003. Rektor gjorde opmærksom på at der var tale om et rent privat initiativ fra A's side, og at universitetet ikke på forhånd var blevet orienteret om indholdet og således intet ansvar havde for mødet eller for det materiale der var blevet fremsendt sammen med invitationen.

A svarede den 19. juni 2003 på rektors brev. A anførte bl.a. at han havde fulgt de retningslinjer der hidtil havde været gældende for at afholde møder med udefrakommende for at drøfte regionaløkonomiske forhold. Herudover skrev A bl.a. følgende:

"På ovenstående baggrund - især fordi du igen ikke har spurgt mig, inden du konkluderer - må jeg læse dit brev som en fortsættelse af den personlige forfølgelse af mig, som du også tidligere har deltaget i, fordi jeg har tilladt mig at mene, at en række dispositioner af den tidligere og nuværende dekan for (Ø) Fakultet er fagligt dybt angribelige - og ikke mindst at jeg ikke ville tie hermed trods pres.

Jeg accepterede via notat af 14. april 2003, at det kun kunne ske uden at referere til navngivne personer i direkte eller indirekte form, når det vel og mærke drejede sig om den konkrete sag, jf. henvisningen til aftalen af 6. feb. 2001. Og denne aftale har jeg holdt - og vil fortsat holde.

Men min ytringsfrihed - også når det gælder universitetspolitisk kritik af (X) Universitet - vil jeg naturligvis værne om, selv om universitetets ledelse helst havde været foruden."

I brev af 23. juni 2003 fastholdt rektor B kritikken af A's fremfærd som den var fremført i B's brev af 18. juni 2003.

A svarede den 24. juni 2003 at han ikke mente at der var pligt til at underrette kolleger om en faglig kritik inden den fremkom; men at han ved brev af 12. juni 2003 havde informeret sine kolleger om kritikken. A ville gerne deltage i en offentlig debat om de tre kollegers indlæg. A konstaterede at rektor kom med "alvorlige kritikpunkter" der var "helt ubegrundede". A opfattede det som et led i rektors "fortsatte forfølgelse" af ham.

Den 26. juni 2003 skrev rektor B til A at han ikke ønskede at forlænge diskussionen yderligere. B meddelte at det forhold at han ikke besvarede A's synspunkter og anklager, ikke kunne tages som et udtryk for accept af A's syns-

punkter. B anførte at han ikke kunne forstå hvorledes en debat som A selv havde startet, og hvor A i voldsomme vendinger havde angrebet navngivne medarbejdere på universitetet, kunne opfattes som en personlig forfølgelse af A.

Den 1. juli 2003 klagede de tre medarbejdere som havde udarbejdet rapporten, til dekanen for (Ø) Fakultet, C, over A's fremgangsmåde i forbindelse med mødeindkaldelsen. De tre medarbejdere fandt det især problematisk at indbydelsen var udsendt på (Æ) Instituts brevpapir, at mødet fandt sted i (Æ) Instituts mødelokale, og at (Æ) Institut havde betalt for kuverter og porto. På denne måde fik modtagerne af indbydelsen indtrykket af at A udtalte sig på universitetets vegne. De tre medarbejdere fandt det endvidere kritisabelt at de ikke var blevet gjort bekendt med mødet hvor indbydelsen "udtalte en særdeles grov kritik" af dem. De var på den måde blevet "berøvet muligheden for at tage til genmæle over for en useriøs og ukorrekt kritik af deres faglige arbejde".

Den 8. juli 2003 sendte dekan C klagen til A og bad om en udtalelse om hvorvidt mødet den 24. juni 2003 var privat eller offentligt. I brev af 17. juli 2003 til dekanen beskrev A mødet som et "fagligt møde" hvor hovedtemaet var den manglende erhvervsudvikling i Y region og eventuelle veje til at vende denne udvikling. A anførte i øvrigt bl.a. følgende:

"Problemet er, at rapporten er endnu ringere end dette udsagn lader formode, idet jeg af hensyn til forfatterne har afstået fra at kritisere helt tåbelige fejl. Problemet med rapporten er også, at det herefter ville være uetisk at dumpe studerende, der beskæftiger sig med empirisk økonomi, hvis jeg brugte mindre kritiske ord om rapporten, end jeg faktisk har gjort.

Jeg skal derfor bede dekanen tage skridt til at undersøge, hvorfor de pågældende ikke svarer på den faglige kritik, jeg har rejst og i stedet begynder at spørge om noget, der ligger langt ud over deres kompetence, nemlig frimærker m.m. Det er en skam for et universitet, at dets medarbejdere ikke følger de almindelige videnskabelige regler og svarer på en offentlig, faglig kritik.

Jeg har tidligere over for rektor nævnt, at jeg gerne stiller op til en offentlig debat om rapporten med de tre forfattere."

Den 29. juli 2003 skrev dekan C herefter således til A:

"...

Jeg skal her ikke tage stilling til rapportens beskaffenhed og den anvendte metode, men jeg finder dit sprogbrug helt utilstedelig og helt i modstrid med akademisk omgangstone. Din optræden fremstår således mere som polemiker end som videnskabelig medarbejder.

Du kritiserer ligeledes i dit brev af 17. juli, at de tre forfattere ikke har svaret på den fremsatte kritik. Jeg kan hertil oplyse, at de tre forfattere den 17. juni har fremsendt en skrivelse til (...) Fond, rektor (B) og undertegnede, hvor den fremførte kritik bliver imødegået. Til din orientering vedlægger jeg en kopi af denne skrivelse.

For mig er det helt forståeligt, at rapportens forfattere ikke ønsker at indgå i en offentlig polemik omkring rapportens metodemæssige grundlag og konklusioner. Dertil er kronikken og den tilhørende journalistiske artikel for perfid. Derfor agter jeg ikke at foretage mig videre med henblik på at fremme den efterlyste offentlige diskussion mellem dig og forfatterne.

...

Jeg er dog sikker på, at forfatterne gerne deltager i et møde med dig omkring indholdet og konklusionerne i rapporten, hvis det foregår på en urban måde og med faglig fokus. Forfatterne til rapporten ønskede således at have haft mulighed for at deltage i mødet den 24. juni, hvor rapporten var omtalt i indbydelsen. Den mulighed fik de ikke.

I min skrivelse af 8. juli blev du bedt om at forholde dig til, hvorvidt mødet den 24. juni var privat eller offentligt. I dit svar fremgår alene, at det var et fagligt møde med repræsentanter for erhvervslivet. Det er ikke et fyldestgørende svar. Hvis mødet var af privat karakter, må jeg pointere, at universitetet ikke kan stille faciliteter såsom sekretærbistand, mødelokale m.v. til rådighed. Jeg skal derfor bede dig eksplicit at angive, hvilken karakter mødet havde, idet såvel interne som eksterne interessenter har et berettiget krav på at vide, hvorvidt du optræder som privatperson eller som medarbejder ved universitetet i denne sammenhæng.”

A svarede den 8. august 2003 bl.a. således:

“Møder af denne karakter kan efter min opfattelse og erfaring ikke med fornuft opdeles i enten private eller offentlige møder. Det er et helt sædvanligt led i mit virke som professor, at jeg træder i forbindelse med ressourcepersoner med henblik på at drøfte den økonomiske udvikling i (Y) region.

Det er derfor som led i min stilling, at jeg har afholdt dette møde, som derfor også er såvel sagligt som fagligt velbegrundet.”

Dekanen sendte endnu et brev til A den 14. august 2003 hvoraf bl.a. fremgik følgende:

“Jeg er helt enig i, at du som professor kan holde møde med ressourcepersoner om erhvervsudviklingen i (Y) region. Faktisk påskønner jeg medarbejdere, der sætter (X) Universitet på landkortet i samfundsdebatten. Det gælder også når det foregår med en kritisk vinkling. Men når det sker som et led i tjenesten, må det ske under iagttagelsen af de almindelige interne spilleregler af forskellig art, dvs. at du er undergivet de almindelige instruktionsbeføjelser og har en pligt til at holde ledelsen orienteret. I den sammenhæng må det også være et krav, at du giver kollegaer mulighed for at imødegå kritik. Du kan anstændigvis ikke indkalde til et møde med repræsentanter fra erhvervslivet, hvor temaet blandt andet er en kritik af kollegaernes arbejde uden at give dem mulighed for at forsvare sig på lige vilkår.

Du har samme frihed som andre offentligt ansatte til at ytre dig om arbejdspladsens forhold, men du udtaler dig da som privatperson. Det er ikke acceptabelt, at du forsøger at sammenblende begreberne og sløre spørgsmålene med hvilke retsregler, der gælder for dine handlinger og udsagn. Basalt set er der to grundlæggende regler for ytringsfrihed, som du også skal leve op til. For det første har en ansat, der ytrer sig om sin arbejdsplads, pligt til at gøre det klart, at vedkommende ikke ytrer sig på institutionens vegne. For det andet skal der anvendes et civiliseret sprog. Skældsord og andre grove udtryk er således ikke omfattet af ytringsfriheden.

Jeg må konstatere, at du nu gennem flere år har haft større eller mindre kontroverser med diverse kolleger. Yderligere kan jeg observere, at kollegaerne i din optik altid er årsagen til konflikterne. Det er således kollegaernes manglende faglighed, lederevner eller lignende, der efter din mening giver problemerne. Helt ærligt så synes jeg, at tiden er inde til, at du overvejer, om du ikke selv bærer et væsentligt ansvar for denne ophobning af konflikter med dig som aktør. Det ville tjene dig til ære med en smule selvansagelse og ikke mindst selvkritik. Det er min opfattelse, at du bør overveje, om dine samar-

bejdsevner, sprogbrug og ikke mindst faglig respekt for kollegaerne ikke trænger til et eftersyn.

Sluttelig skal [jeg; min bemærkning] erindre dig om, at jeg ikke finder, at du har besvaret mit hovedspørgsmål i mine tidligere breve, nemlig om formålet med mødet den 24. juni 2003 var af privat eller universitær karakter.”

I brev af 3. september 2003 til dekan C anførte A at han inden mødet den 24. juni 2003 havde orienteret institutlederen derom. A fastholdt at mødets formål var universitært. Herudover skrev A bl.a. følgende:

“Jeg har på intet tidspunkt i denne debat så meget som antydnet, at jeg udtalte mig eller handlede på (X) Universitets vegne. Men jeg har naturligvis heller ikke lagt skjul på, at jeg var professor i økonomi på (X) Universitet med den vægt, det nu måtte blive tillagt.

Temaet for mødet med repræsentanter for erhvervslivet indeholdt ikke en kritik af kollegers arbejde.

...

Efter min opfattelse er det et naturligt led i min stilling, at jeg forsøger at forholde mig kritisk til det, der bliver produceret inden for mit fagområde. I denne forbindelse vil det efter min opfattelse ikke være sagligt at begrænse min kritik af hensyn til, at materialet er udarbejdet af andre ansatte på (X) Universitet. Den faglige kritik bør ikke afhænge af, om forfatterne f.eks. er ansat på (...) Universitet, (...) Handelshøjskole eller i et privat konsulentjob. Min deltagelse i debatten er alene styret af faglige formål. Der er således højere værdier end hensynet til evt. kolleger - ikke mindst hensynet til den videnskabelige sandhed eller faglighed.

...

I tilknytning hertil skal jeg kun tilføje, at den rapport, jeg kritiserede, var udført som et privat konsulentjob, jf. dit brev af 29. juli 2003.

Angående ytringsfriheden skal jeg supplerende bemærke, at denne ikke er begrænset af, hvilket sprogbrug man anvender, men at alle ytringer fremsættes under ansvar for straffelovens bestemmelser bl.a. om injurier. Jeg mener ikke, at jeg har forbrudt mig mod nogle af disse regler.

Det er korrekt, at jeg har haft faglige kontroverser med kolleger - også som beslutningstagere. Det håber jeg, at jeg stadig vil have kræfter til, hvis dette bliver nødvendigt

...

Angående dine bemærkninger herom skal jeg blot henvise til, at jeg - som du ved - 14. april 2003 indgik en aftale med rektor om den konflikt mellem bl.a. mig og en række kolleger på fakultetet, der udsprang af - efter min mening - uantagelige ikke-fagligt begrundende stillingsopslag og -ansættelse. Denne aftale vil jeg ikke bryde, hvorfor jeg ikke nærmere vil kommentere din ensidige udlægning.”

Den 14. oktober 2003 bekræftede dekanen modtagelsen af brevet af 3. september 2003. Han anførte at han kunne konstatere at A var nået til den erkendelse at hans forskellige aktiviteter i forbindelse med mødet den 24. juni 2003 var universitære. Dekanen var tilfreds med denne afklaring og fandt ikke behov for at fortsætte brevvekslingen. Han understregede dog at han fastholdt de synspunkter som han havde anført i de forudgående breve.

A bad den 21. oktober 2003 dekanen om at oplyse hvordan sagen hvor hans tre kolleger havde indgivet klage, var sluttet. Med brev af 23. oktober 2003 til

A's tre kolleger sendte dekanen kopi af brevvekslingen med A. Han meddelte at han håbede at sagen dermed kunne betragtes som afsluttet. A modtog en kopi af brevet.

Den 5. november 2003 klagede A til Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling over rektor B. Til støtte for klagen anførte A at det var hans opfattelse at rektor på uretmæssig vis havde begrænset hans muligheder for at forske og havde begrænset hans yringsfrihed som offentligt ansat forsker. I den forbindelse oplyste A at rektors brev til de indbudte til mødet havde bevirket at kun to af de på listen inviterede mødte frem. På den måde fik A ikke mulighed for at diskutere sin analyse af den økonomiske udvikling med en række resourcepersoner fra erhvervslivet.

A klagede samtidig over rektors personaleledelse. Han fandt det uforståeligt at rektor kunne fremsætte en række påstande og anklager mod ham uden at have en forpligtelse til at trække dem tilbage på samme måde når det blev dokumenteret at de intet havde på sig. A refererede i den forbindelse til det som rektor havde anført i sine breve til ham af 18. og 26. juni 2003. Bl.a. opfattede A rektor B's anklage om dyb illoyal adfærd fra A's side som "en potentiel ansættelsesretlig sanktionsmulighed". A klagede også over et spørgsmål om manglende journalisering af dokumenter i sin personalesag og over at rektor, direkte eller indirekte, skulle have medvirket til udformningen af A's kollegers klage over ham.

Videnskabsministeriet udtalte herefter i brev af 13. november 2003 til A bl.a. følgende.

"Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har gennemgået Deres klage og skal på den baggrund udtale, at i henhold til § 34 i lov nr. 403 af 28. maj 2003 om universiteter (universitetsloven) kan der alene klages til ministeren over retlige spørgsmål ved universitetets afgørelser om studerendes forhold, og der er ikke i henhold til § 34, stk. 2, udstedt regler om, at andre kan klage til ministeren over retlige spørgsmål i forbindelse med et universitets afgørelse.

Det fremgår endvidere af de almindelige bemærkninger til universitetsloven under overskriften 'Institutionelt selveje' (...) at der ikke uden lovhjemmel er klageadgang til ministeren over institutionens afgørelser.

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling kan således ikke behandle Deres klage, og kan i stedet henvise Dem til at klage til (X) Universitet.

Ministeriets tilsynsforpligtelse

Ministeriet har i henhold til universitetslovens § 1, stk. 2, tilsyn med universiteterne. Indledningsvis skal det om tilsynspligten bemærkes, at hvor en egentlig rekursmyndighed som udgangspunkt har pligt til at realitetsbehandle enhver henvendelse eller klage, har en tilsynsmyndighed med et legalitetstilsyn kun pligt til at behandle en sag, hvis der er en vis sandsynlighed for, at gældende ret ikke er overholdt.

Det vil sige, at ministeriet kun har pligt til at behandle henvendelser, hvor der er en nærliggende sandsynlighed for, at universitetet ved at tilsidesætte ikke uvæsentlige retssikkerhedsgarantier har begået kvalificeret retsbrud, såkaldte 'klare og utvivlsomme tilsidesættelser af enkeltpersoners rettigheder'.

Det er dog samtidig ministeriets opfattelse, at ministeriet som tilsynsmyndighed har et særligt ansvar for at vurdere indsigelser mod rektors dispositioner, idet rektor er leder af institutionen, jf. også § 4 i universitetsloven af 22. december 1999 og den gældende universitetslov § 37, stk. 3. Dette synspunkt er også indgået i ministeriets vurdering af sagen.

De anfører i Deres klage, at rektor skulle have fremsat flere urigtige påstande i brev af 19. juni 2003 til alle, der stod på en indbydelsesliste til et møde, som De har indkaldt til. Det er Deres opfattelse, at brevet har haft den effekt, at kun to af de inviterede mødte frem til det planlagte møde. De anfører, at rektor herved på uretmæssig vis har begrænset Deres ytringsfrihed som offentligt ansat forsker under ministeriet.

Det er ministeriets opfattelse, at rektor i sit brev af 19. juni 2003 gør opmærksom på, at der er tale om et rent privat initiativ fra Deres side, selv om invitationen er sket på universitetets brevpapir.

På det foreliggende grundlag finder ministeriet ikke, at der er nærliggende sandsynlighed for, at der herved er sket et indgreb i Deres ytringsfrihed, da rektor alene, hvilket denne er berettiget til, har berigtiget det forhold, at der var tale om en privat invitation og ikke en invitation fra universitetets side. Ministeriet har ikke herved taget stilling til, om universitetets retningslinier for brug af universitetets brevpapir fremtræder med den fornødne klarhed.

...

Sammenfatning

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling skal herefter udtale, at vi på det foreliggende grundlag ikke finder det nærliggende sandsynligt, at der ikke i den konkrete sag er sket kvalificerede retsbrud i relation til de punkter, som er fremført i Deres klage.”

Den 24. november 2003 klagede A til Folketingets Ombudsmand over sagsforløbet. Han anførte følgende:

“Ministeriets hurtige besvarelse er desværre baseret på en helt afgørende præmis, der ikke er korrekt, idet besvarelsen er baseret på, at mit møde med repræsentanter for (...) erhvervsliv m.v. var en følge af: 'et rent privat initiativ fra Deres side, selv om invitationen er sket på universitetets brevpapir.' Det er korrekt, at (B) har hævdet - i øvrigt uden på forhånd at kontakte mig - at dette møde var af privat karakter.

Men den 14. oktober blev det fra Universitetets side - formelt af dekanen - erkendt, at mødet var universitært, d.v.s. et normalt forskningsfagligt møde.

...

Mine tre kolleger klagede i fortsættelse heraf til dekan (C) over det møde, jeg havde afholdt 24. juni.

...

Jeg har meget stærke indicier for, at rektor og/eller hans sekretariat har medvirket til udformningen af denne klage.

...

Jeg ønsker, at Ombudsmanden undersøger dette - også i lyset af, at det arbejde som de tre kolleger havde produceret, var udført som et privat betalt konsulentjob.

...

I sin besvarelse af 11. november 2003 undlader ministeriet i øvrigt - efter min mening - at besvare en række stillede spørgsmål. Årsagen til denne formulering er, at jeg ikke kan udlede, om der skulle være svaret generelt herpå i de første fire afsnit i ministeriets brev af 11. nov. 2003.

Såfremt Ombudsmanden har mulighed herfor, vil jeg naturligvis gerne have en reaktion på alle de anførte klagepunkter - både i klagen af 5. nov. 2003 og i denne skrivelse, herunder bl.a.:

- kan det være rigtigt, at rektor og dekan (C) - i øvrigt uden grundlag - forfølger en medarbejder - i dette tilfælde mig - med en påstand om, at et møde skulle være privat, samtidig med at deres kritik tager udgangspunkt i en privat finansieret konsulentrapport, der godt nok er udarbejdet - i fortiden formoder jeg - af tre ansatte på universitetet?

- kan det være rigtigt, at f.eks. dekanen forskelsbehandler ansatte. Mens der ses meget mildt på, at tre ansatte har udløst universitetsressourcer på at forsvare private interesser (se især bilag a21), bliver en anden medarbejder - i dette tilfælde mig - helt anderledes forsøgt intimideret? Hvor er i øvrigt rektors og dekanens befojelselser til at bruge universitære ressourcer på at forsvare private interesser?

- kan det være rigtigt, at rektor vilkårligt kan sabotere et fagligt universitært møde - og dermed i realiteten begrænser eller forhindrer offentligt ansattes ytringsfrihed - i dette tilfælde min ytringsfrihed?

- er det acceptabelt, at ministeriet givetvis under dække af, at det skulle være en personalesag - ikke undersøger et forløb, der efter min mening også indebærer embedsmisbrug og som - jf. rektors egen udtalelse (se bilag 2) - givetvis ligger bag, at rektor efterfølgende forsøgte at intimidere mig ved sine skrivelser af 18. og 19. juni 2003 (bilag a6 og a7).

Det er set i lyset af dette, at jeg specielt skal anmode Ombudsmanden om at undersøge, hvad der gemmer sig bag rektors formulering af, at sagen har en lang forhistorie (jf. de tre sidste linier i min klage af 5. nov. 2003, se også bilag aX). Det er min opfattelse, at der i denne forbindelse er tale om tilsidesættelse af væsentlige retssikkerhedsgarantier med kvalificeret retsbrud til følge. Da jeg har tavshedspligt, har jeg ikke selv mulighed for at redegøre for sagen, medmindre jeg frigøres for denne forpligtelse."

I anledning af A's klage bad ombudsmanden den 22. januar 2004 Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling og rektor (B) ved (X) Universitet om udtalelser og om udlån af sagens akter.

Den 6. maj 2004 sendte A til ombudsmandens orientering kopi af noget materiale som han den 2. maj 2004 havde sendt til videnskabsministeren, og som han mente belyste baggrunden for den konflikt som var opstået mellem ham og rektor B. Den 24. maj 2004 sendte A noget yderligere materiale. Ombudsmanden videresendte materialet til Videnskabsministeriet med henblik på at det kunne indgå i grundlaget for myndighedernes udtalelse.

I udtalelse af 11. februar 2004 anførte rektor for X Universitet, B, bl.a. følgende:

"Indledningsvis skal jeg oplyse, at (A) gennem en årrække har været midtpunkt i flere konflikter med ledelse og kolleger på (Ø) Fakultet. Disse konflikter er kendte og almindeligt samtalestof på universitetet, ligesom de er omtalt i en række offentligt tilgængelige referater fra møder i kollegiale organer. Jeg har derfor ikke brudt min tavshedspligt ved at anvende udtrykket 'sagen har en lang forhistorie'.

For at forstå karakteren af nærværende konflikt er det imidlertid nødvendigt at have kendskab til to aftaler af henholdsvis 6. februar 2001 mellem (A) og den daværende dekan for (Ø) Fakultet, professor (...) (bilag 1), og af 14. april 2003 mellem (A) og undertegnede (bilag 2). Oprindeligt havde jeg en mundtlig aftale med (A) om ikke at offentliggøre aftalerne. Som en konsekvens af (A)'s

mange stridigheder og klager, herunder nærværende sag, ser jeg mig dog nødsaget til at henvise til aftalerne, der skal ses i sammenhæng.

I aftalen af 14. april 2003 fremgår det, at '(A) kan anvende sin erfaring fra universitetet, når han ytrer sig offentligt og i en generel sammenhæng, dog skal han afstå fra at referere til navngivne personer i direkte eller indirekte form'. Intentionen med denne aftale var at sikre, at (A) fremover havde fokus på faglige aspekter og ikke på personkritik. Baggrunden for begge aftaler var i øvrigt, at (A) ved flere tidligere lejligheder havde inddraget navngivne kollegers postulerede mangel på faglige kvalifikationer i sin kritik af universitetets ledelse. Disse kolleger følte sig ubehageligt berørt over at blive en del af (A)'s konflikter. Foranlediget af klager fra de pågældende blev de nævnte aftaler indgået.

I sine kronikker i (Z) Avis den 15. juni 2003 kritiserer (A) universitetsledelsens dispositioner. I denne kritik inddrager han tillige en rapport, der er udarbejdet af tre kolleger ved (Ø) Fakultet: Professor (...), professor (...) og lektor (...). Kollegerne blev først informeret om kronikkerne fredag den 13. juni 2003 og havde således ingen mulighed for at imødegå den fremførte kritik af deres rapport.

(A) har naturligvis ret til at kritisere såvel universitetsledelsen som kollegers faglige arbejde, men både sprogbruget i indlæggene og inddragelsen af tre navngivne forskeres arbejde i kritikken af universitetets politik gør, at (A) ikke lever op til aftalen af 14. april 2003. Det er i den forbindelse uden betydning, at de tre kolleger har udarbejdet rapporten i deres fritid som en ekstern konsulentopgave.

Uden at informere de tre kolleger eller universitetsledelsen indkaldte (A) samtidig ved brev af 11. juni 2003 en række af universitetets centrale samarbejdspartnere til et møde på (Æ) Institut den 24. juni 2003 (bilag 3). Formålet med mødet var angiveligt at drøfte den skrantende erhvervsudvikling i (Y) region og universitetets manglende indsats i den forbindelse. I mødeindkaldelsen gentager (A) kritikken af de tre kollegers arbejde.

Såvel kronikkerne i (Z) Avis som omstændighederne ved indkaldelsen til mødet den 24. juni 2003 gav anledning til, at jeg i et brev af 18. juni 2003 præciserede over for (A), at hans handlemåde var kritisabel (bilag 4). I brevet af 18. juni 2003 omtaler jeg ikke de skriftlige aftaler, idet han og jeg havde den omtalte mundtlige aftale om ikke at referere til disse. (A) kan dog ikke være i tvivl om, at jeg i mit brev af 18. juni 2003 henviser hertil.

Forud for brevet af 18. juni 2003 var jeg blevet kontaktet af flere af de samarbejdspartnere, som (A) havde inviteret til mødet den 24. juni 2003. De pågældende gav udtryk for forundring og bad mig redegøre for universitetets rolle i forbindelse med arrangementet, jfr. bl.a. brev af 20. juni 2003 fra adm. direktør (...) (bilag 5). Jeg fandt det derfor nødvendigt at orientere de indbudte samarbejdspartnere om, at universitetet ikke var involveret i mødet, ligesom ledelsen ikke forud var informeret om dets afholdelse.

Det var således uklart, hvorvidt der var tale om et privat eller et universitært arrangement. Dekanen for (Ø) Fakultet, (C), har efterfølgende bedt (A) om at oplyse om mødets karakter, jfr. brev af 8. juli 2003 (bilag 6). I (A)'s svar af 17. juli 2003 oplyser han alene, at der var tale om et fagligt arrangement (bilag 7). I dekanens brev af 29. juli 2003 afæskes (A) igen et svar på, om der var tale om et privat eller universitært arrangement (bilag 8). I brev af 8. august 2003 meddeler (A) dekanen, at der ikke kan foretages en sådan opdeling i private eller universitære møder (bilag 9). I brev af 14. august 2003 anmoder dekanen endnu en gang (A) om at besvare spørgsmålet (bilag 10). I brev af 3. sep-

tember 2003 når (A) endelig frem til, at der var tale om et universitært arrangement som led i hans virke som professor (bilag 11). Dette tager dekanen til efterretning i brev af 14. oktober 2003 (bilag 12). Der er således ikke som hævdet af (A) tale om, at dekanen har erkendt, at mødet var universitært. Dekanen har udelukkende taget (A)'s egen udlægning til efterretning.

Jeg har følgende specifikke bemærkninger til de øvrige klagepunkter i (A)'s brev til Ombudsmanden af 24. november 2003.

1. Jeg må klart afvise, at der er tale om en personlig forfølgelse af (A). Universitetet kræver alene, at (A) overholder de indgående aftaler. Ved kronikkerne i (Z) Avis og det efterfølgende mødeforløb overholder (A) ikke aftalen af 14. april 2003, hvilket jeg nødvendigvis måtte påtale.

2. Jeg har på ingen måde forsøgt at sabotere et fagligt, universitært møde. Jeg har alene gjort opmærksom på, at universitetet hverken var involveret i planlægningen eller afholdelsen af mødet den 24. juni 2003. Mødet blev rent faktisk afholdt, men jeg er ikke bekendt med deltagerkredsen. Derfor må jeg afvise at have begrænset (A)'s ytrings- og forskningsfrihed. Ved flere lejligheder, herunder i brevet af 18. juni 2003, har jeg netop gjort opmærksom på, at han har samme ytrings- og forskningsfrihed som andre videnskabelige medarbejdere.

3. Jeg kan bekræfte, at jeg informerede de tre omtalte kolleger om, at deres rapport var genstand for kritik i mødeindkaldelsen. Ingen af de tre var inviteret til mødet eller havde kendskab til dets afholdelse.

4. Hverken jeg eller mit sekretariat har deltaget i udformningen af de klageskrivelser, som de pågældende kolleger efterfølgende har fremsendt til bl.a. dekanen.

Det er mig magtpåliggende at pointere, at ingen i universitetsledelsen på noget tidspunkt har forsøgt at begrænse (A)'s ytrings- og forskningsfrihed. (A)'s facon, voldsomme sprogbrug i omgangen med kollegerne og uvillighed til at overholde universitetets procedurer og forretningsgange har gjort det nødvendigt for mig og dekanen for (Ø) Fakultet i en række situationer - inden for rammerne af ledelsesretten - at gribe ind over for hans adfærd. Jeg må derfor klart afvise, at der er tale om embedsmisbrug. Det er ikke alene universitetsledelsens ret men pligt at sikre acceptable arbejdsvilkår for alle ansatte på (Ø) Fakultet. Det er i dette lys, at mine handlinger skal ses."

Af udtalelse af 15. december 2004 fra Videnskabsministeriet fremgår bl.a. følgende:

"Ad A) Mødet med repræsentanter for (Y) regions erhvervsliv den 24. juni 2003.

Ministeriet finder, at diskussionen af dette spørgsmål har været påvirket af en ikke helt præcis sprogbrug. Der er i diskussionen søgt foretaget en sondring mellem 'privat' og 'universitært', jf. således bl.a. rektors udtalelse af 11. februar 2004. Privat kan imidlertid både forstås som værende tjenesten uvedkommende og som værende en del af tjenesten, men hvor man udtaler sig på egne og ikke på universitetets vegne.

For så vidt angår om mødet var tjenesten uvedkommende, således at professor (A) overhovedet ikke var berettiget til at indkalde til dette i tjenesten, fremgår det af både professor (A)'s brev af 19. juni og 3. september 2003, at institutlederen var orienteret om mødet. Tilsvarende må ministeriet forstå dekanens skrivelse af 14. oktober 2003 og rektors udtalelse af 11. februar 2004, således at det ikke var uforeneligt med tjenesten at afholde et sådant møde. Herefter må ministeriet lægge til grund, at mødet i hvert fald ikke var tjenesten uvedkommende.

At det kan være en del af tjenesten som universitetsforsker at deltage i den offentlige debat følger også af universitetslovens formålsparagraf, jf. § 2, stk. 3, i lov nr. 403 af 28. maj 2003, hvori det er bestemt:

'Universitetet skal som central viden- og kulturbærende institution udveksle viden og kompetencer med det omgivende samfund og tilskynde medarbejderne til at deltage i den offentlige debat.'

Loven var vedtaget, men endnu ikke trådt i kraft på tidspunktet for mødets afholdelse. Ministeriet finder dog, at bestemmelsen primært er en præcisering af den gældende praksis, jf. også bemærkningerne til bestemmelsen, hvori det hedder:

'Forslaget er en præcisering af universiteternes samfundsmæssige forpligtelse. Universitetet skal deltage aktivt i udveksling af viden og kompetencer med det omgivende samfund.'

Omfanget af en universitetsforskers deltagelse i den offentlige debat set i forhold til varetagelsen af andre opgaver, og hvilke ressourcer han/hun kan bruge herpå er selvfølgelig et tjenstligt spørgsmål, som er omfattet af ledelsesretten, men da det ikke har været diskuteret i den konkrete sag, skal ministeriet ikke komme nærmere ind herpå.

For så vidt angår om professor (A) repræsenterede egne synspunkter eller universitets synspunkter, fremgår det klart af brevvækslingen, at professor (A) repræsenterede egne synspunkter.

Imidlertid fremstod dette måske ikke konkret med den tilstrækkelige tydelighed, idet invitationen var udsendt på instituttets brevpapir, og idet i hvert fald en af de indkaldte til mødet var i tvivl om karakteren. Det hedder således i brev til professor (A) med kopi til rektor (B) af 20. juni 2003 fra administrerende direktør (...): '(...) ligesom jeg ikke forstår, hvordan Deres invitation kan udsendes på universitetets officielle brevpapir.' Rektor anfører også i sin udtalelse af 11. februar 2004, at han inden udsendelsen af brevet den 19. juni 2003 var blevet kontaktet vedrørende karakteren af mødet.

Det er i den forbindelse ministeriets opfattelse, at hvor en universitetsforsker deltager i den offentlige debat, og hvor universitetsledelsen finder, at det kan give anledning til tvivl om den pågældende udtaler sig på egne eller på universitetets vegne, er ledelsen berettiget til at præcisere, at den pågældende forsker udtaler sig på egne vegne. Ministeriet finder på den baggrund ikke, at rektors brev af 19. juni 2003 til de inviterede til mødet gik videre end det her anførte, idet det alene af brevet fremgår:

'Invitationen er sket på universitetets brevpapir, og jeg tillader mig i den anledning at gøre opmærksom på, at der er tale om et rent privat initiativ fra (A)'s side. Universitetet er ikke på forhånd orienteret om indholdet og har således intet ansvar for det med brevet fremsendte materiale, mødet m.v.'

Ministeriet skal samtidig bemærke, at det er et tilbagevendende problem inden for universitetssektoren, at der kan opstå tvivl om, hvorvidt en forsker udtaler sig på egne eller universitetets vegne, når forskeren anvender universitetets brevpapir.

Ministeriet skal beklage, at denne opfattelse ikke fremgik med den tilstrækkelige tydelighed af ministeriets udtalelse af 13. november 2003.

Ad B) Grænserne for en kollegial faglig kritik.

Det er ministeriets opfattelse, at sagens kernepunkt er, i hvilket omfang professor (A) kan udtrykke faglig kritik af kolleger ved universitetet.

Udgangspunktet var, at professor (A) i tredje afsnit af sin artikel (...), bragt i (Z) Avis' netavis den 15. juni 2003 udtrykte kritik af rapporten 'Uddannelse, job og erhvervsudvikling i (Y) region. Veje til et videnssamfund' udarbejdet af professor (...), lektor (...) og lektor (...), alle (X) Universitet. Kritikken af rapporten blev gentaget i professor (A)'s indkaldelse af 11. juni 2003 til mødet den 24. juni 2003, hvori det bl.a. hedder: 'Jeg finder eksempelvis, at det både er papirspild og tidsspild m.m., hvis man er så berøringsangst for at forholde sig til virkeligheden som rapporten 'Uddannelse, job og erhvervsudvikling i (Y) region. Veje til et videnssamfund' udgivet af (...) Fond. Denne rapport er nærmere kritiseret i det tredje afsnit.' Sagen handler således ikke om, i hvilket omfang professor (A) kan kritisere ledelsens dispositioner offentligt eller internt.

...

For ministeriet at se, er det afvejning af hensynet til den enkeltes ytringsfrihed, jf. grundlovens § 77, og hensynet til en fordomsfri videnskabelig debat, jf. universitetslovens § 2, stk. 2 og 3, over for hensynet til det psykiske arbejdsmiljø på en arbejdsplads, jf. bekendtgørelse nr. 559 af 17. juni 2004 om arbejdets udførelses §§ 2 og 7. Alle tre hensyn er legale hensyn at varetage.

Det har efter ministeriets opfattelse ingen betydning for spørgsmålet, at den kritiserede rapport er udarbejdet af de tre forskere i deres fritid som en eksternt konsulentopgave, jf. bl.a. universitetets brev af 11. februar 2004, idet og så kritik af, hvad man foretager sig i sin fritid kan være med til at påvirke det psykiske arbejdsmiljø på en arbejdsplads.

Det traditionelle udgangspunkt synes at have været, at grænserne for en tilladelig faglig kritik var endog meget vide, og hvis man indlod sig på at publicere videnskabeligt, måtte man også være indstillet på den heraf følgende offentlige kritik, for så vidt kritikken var faglig og ikke personlig eller knyttet til andre forhold end den faglige genstand, jf. således U 1938, p. 765 H, og det til brug for sagen udarbejdede resposum af Stephan Hurwitz af 15. marts 1936 (kopi vedlagt). Det hedder således bl.a. i landsrettens dom: 'Den omstændighed, at de sagsøgte bevisførelse som anført er befundet fyldestgørende, så langt som retten har kunnet bedømme den, må i forbindelse med, at intet foreliggende synes at kunne begrunde en formodning om, at deres kritik ikke ville kunne stå fuldt ud for en videnskabelig prøvelse, afholde retten fra at statuere, at den helt eller delvis er retsstridig. Snævrere grænser bør ikke sættes for den videnskabelige kritiks ytringsfrihed end at den dækker udtalelser som de her omhandlede, når de synes at være behørigt underbygget i så vidt udstrækning som her, medens deres saglige grundlag i øvrigt kun kan vurderes ud fra en ikke hos domstolene tilstedeværende viden.' I Højesteretsdom hedder det: 'Hvad skriftet: 'Bemærkninger' angår, fremtræder dette i sin helhed som en faglig kritik af appellansens værk, beregnet for en sagkyndig læsekreds og med fremstilling af de enkeltheder, der kritiseres. Selv om enkelte af de i denne kritik brugte udtryk går så vidt, at de kan forstås som berørende appellansens ære, findes de dog efter den sammenhæng, hvori de forekommer, ikke at gå udover, hvad en sådan kritisk bedømmelse under foreliggende forhold med rimelighed må kunne medføre, og Retten vil derfor ikke kunne erklære dem for retsstridige.'

Set ud fra dette synspunkt synes professor (A)'s 3. afsnit i artiklen (...) ikke at gå længere, end det fagligt tilladelige, idet dog ministeriet mangler faglige forudsætninger for at vurdere dette i fuldt omfang. Imidlertid er der i de senere år kommet et betydeligt fokus på det psykiske arbejdsmiljø, sådan at medarbejdere ikke skal tåle at blive udsat for mobning og anden form for utilbørlig kritik på deres arbejdsplads. Arbejdsgiveren er således efter ovennævnte bekendtgørelses § 7 forpligtet til: 'Arbejdet skal i alle led udføres sikkerheds- og

sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt ud fra både en enkeltvis og samlet vurdering af de fysiske, ergonomiske og psykosociale forhold i arbejdsmiljøet, som på kort eller længere sigt kan have indvirkning på den fysiske eller psykiske sundhed.' Ledelsen af (X) Universitet er således forpligtet til at sikre, at der på universitetet er en debattoner, der ikke påvirker den enkeltes psykiske sundhed.

Ministeriet vil ikke betvivle, at der fortsat er en uindskrænket ret til at deltage i den faglige debat og herunder også komme med en faglig kritik af kollegers arbejde, men der må af hensyn til det psykiske arbejdsmiljø efter ministeriets opfattelse af arbejdspladsen kunne stilles krav til formen, fremgangsmåden og tidspunktet for en sådan faglig kritik.

Som eksempler skal vi bl.a. pege på, at hvor fx en institutleder udtrykker kritik af en medarbejders arbejde, kan det for den pågældende være vanskeligt at skelne mellem en ren faglig kritik og en tjenstlig kritik. Tilsvarende må man i vurderingen tage hensyn til, at det kan virke afskrækkende eller demotiverende for yngre forskere at publicere, hvis de udsættes for meget skarp kritik fra mere erfarne kolleger - navnlig hvis kritikken foregår i det offentlige rum. Der kan også være kolleger, der befinder sig i en personligt vanskelig situation, fx sygdom eller dødsfald i den nærmeste familie, hvor det efter ministeriets opfattelse må siges at være ukollegialt at fremsætte faglig kritik af deres arbejde lige i den situation. Der bør også kunne opsættes interne retningslinier for, hvordan man skal have lejlighed til at tage til genmæle over for en faglig kritik, sådan at den enkelte ikke bringes i en situation, hvor vedkommende opfatter sig snigløbet eller hængt ud.

Med hensyn til selve tonen og sprogbrugen i en faglig kritik er det vanskeligt at opstille generelle retningslinier, idet tone og sprogbrug varierer meget fra arbejdsplads til arbejdsplads, og herunder også hvad der opfattes som intimiderende eller krænkende. Men udgangspunktet må igen være, at det bør være muligt at gennemføre en faglig debat uden en tone eller en sprogbrug, der af de pågældende kolleger opfattes som personlig, sårende eller krænkende.

Sammenfattende finder ministeriet det dog meget vanskeligt at fastslå, hvorledes man retligt skal afveje de ovennævnte hensyn over for hinanden, og at den konkrete afvejning ligesom personalepolitikken i øvrigt må fastsættes lokalt.

Hvad angår den konkrete sag er det vores opfattelse, at ledelsen af (X) Universitet ikke har forsøgt at lægge utilbørlige bindinger på en forskers ytringsfrihed eller mulighed for at deltage i den faglige debat, men alene af hensyn til det psykiske arbejdsmiljø har forsøgt at sætte begrænsninger på fremgangsmåden for og formen på en faglig kritik. Rektor understreger således flere gange, at han ikke ønsker at begrænse professor (A)'s ytringsfrihed eller mulighed for at deltage i debatten, jf. ovenfor, og rektors kritik går alene på formen og fremgangsmåden ved den fremsatte kritik.

Om de opsatte begrænsninger i den faglige debat så også er de rigtige må vurderes lokalt og ikke centralt af de ovenfor anførte grunde. Ministeriet vil opfordre universitetet til at overveje, om personalepolitikken på dette område er tilstrækkeligt klart formuleret og i givet fald tage en drøftelse heraf internt.

...

Ad D) Karakteren af aftalerne af henholdsvis 6. februar 2001 og 14. april 2003.

Dokumenterne omtales i rektors brev af 11. februar 2004 som 'aftaler', imidlertid er dokumenterne i selve teksten betegnet som henholdsvis 'fælleserklæ-

ring' og 'notat', og ministeriet finder heller ikke, at de efter deres indhold kan betragtes som aftaler i formuerettens forstand.

Ministeriet ser nærmere dokumenterne som forsøg på mindeligt at bilægge interne kontroverser og faglige uoverensstemmelser, og dokumenterne er ikke udtryk for en tjenstlig kritik af professor (A). Det første dokument af 6. februar 2001 indeholder således udtrykkeligt en sætning om, at 'Dekanen lover at det hidtidige sagsforløb ikke vil få personalemæssige konsekvenser for (A)'. Notatet af 14. april 2003 indeholder en henvisning til fælleserklæringen af 6. februar 2003, og at denne fortsat er bindende. Ministeriet læser således notatet af 14. april 2003 på samme måde, nemlig at sagsforløbet ikke vil få personalemæssige konsekvenser for (A).

Professor (A) anfører i sit åbne brev til videnskabsministeren og Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi, at baggrunden for fælleserklæringen af 6. februar 2001 var en uenighed om ansættelsespolitikken ved (X) Universitet, og at fælleserklæringen skulle have ført til, at professor (A) holdt op som institutleder. Den daværende dekan (...) bestrider i sit brev af 10. maj 2004, at fælleserklæringen skulle udspringe af uenigheder om ansættelsespolitikken. Ministeriet må medgive dekanen, at eventuelle uenigheder om ansættelsespolitikken er fuldstændig uomtalte i den pågældende erklæring, og ministeriet finder, at der nu er gået så lang tid siden, at fælleserklæringen blev underskrevet, at man næppe kan få et præcist billede af, hvad de to underskriveres fælles opfattelse af dokumentet og dets forhistorie var.

Med hensyn til professor (A)'s afgang som institutleder oplyses det i dennes brev af 16. juni 2004, at hans tilbagetræden var frivillig. I øvrigt følger det af den daværende universitetslovs § 7, stk. 4, at institutledere er valgte af medarbejderne ved instituttet, jfr. lbk. nr. 1177 af 22. december 1999, således at spørgsmålet om en institutleders afgang lå uden for dekanens kompetence og derfor ikke kunne indgå i drøftelserne om fælleserklæringen, idet der ikke var tale om forhold som omfattet af den daværende universitetslovs § 6, stk. 2."

I brev af 14. januar 2005 fremkom A med sine bemærkninger til udtalelserne. Han skrev bl.a. følgende:

"ad B: Grænserne for en kollegial faglig kritik

Sagens kernepunkt er i henhold til Ministeriets opfattelse: 'i hvilket omfang professor (A) kan udtrykke faglig kritik af kolleger ved universitetet'.

Det fremgår bl.a. af rektors skrivelse af 11. feb. 2004, at dennes skrivelse af 18. juni 2003 ved anbefalet brev til undertegnede s adresseret og af 19. juni 2003 til de indbudte mødedeltagere tager principielt udgangspunkt i fælleserklæringen af 6. feb. 2001 og notatet af 14. april 2003 og konkret udgangspunkt i mine indlæg og disses form i (Z) Avis og dennes netavis 15. juni 2003.

Det må også efter Ministeriets udtalelse af 15. dec. 2004 lægges til grund, at fælleserklæringen af 6. feb. 2001 og notatet af 14. april 2003 ikke 'efter deres indhold kan betragtes som aftaler i formuerettens forstand.' I denne sammenhæng skal tillige anføres, at rektor (B) efterfølgende og også i skrivelsen af 11. feb. 2004 har forsøgt at udbrede området for fælleserklæringen/notatet udover, hvad der er dækning for. For det første er det, som også gengivet af Ministeriet i fælleserklæringen anført: 'Dette indebærer, at man afholder sig fra yderligere intern og ekstern polemik om de hidtidige problemer.', (...). Og i notatet af 14. april 2003 står der: 'Aftalen af 6. feb. 2001 er fortsat bindende. (X) Universitet anerkender at (A) kan anvende sin erfaring fra universitetet, når han ytrer sig offentligt og i en generel sammenhæng, dog skal han afstå fra at referere til navngivne personer i direkte eller indirekte form, jfr. foranstående aftale.', (...). Det fremgår således klart, at fælleserklæringen/notatet er

bagudrettet og konkret i relation til begrænsninger af, hvad jeg kan ytre mig om uden at komme i konflikt med fælleserklæringen/notatet.

Det er kendetegnede for rektor (B)'s administration, at det understregede i ovenstående uddrag fra notatet af 14. april 2003, og som viser bagud, ikke er medtaget i dennes skrivelse af 11. feb. 2004. I den sammenhæng skal jeg endvidere anføre, at jeg allerede i min svarskrivelse af 19. juni 2003 til rektor gjorde opmærksom på, at fælleserklæringen/notatet var konkret og bagudrettet med flg. formulering: 'Jeg accepterede via notat af 14. april 2003, at det kun kunne ske uden at referere til navngivne personer i direkte eller indirekte form, når det vel at mærke drejede sig om denne konkrete sag, jf. henvisningen til aftalen af 6. feb. 2001', se bilag 1. Dette blev ikke forsøgt modgået af rektor i den efterfølgende korrespondance knyttet til rektors anbefalede brev til mig af 18. juni 2003.

Det følger naturligvis af ovenstående, at mine indlæg i (Z) Avis og dennes netavis 15. juni 2003 ligger uden for fælleserklæringens/notatets evt. begrænsninger.

Når Ministeriet på trods af dette alligevel giver udtryk for, 'at ledelsen på (X) Universitet ikke har forsøgt at lægge utilbørlige bindinger på en forskers yttingsfrihed eller mulighed for at deltage i den faglige debat' skyldes det angiveligt hensynet til det psykiske arbejdsmiljø.

Dette hensyn kan i den betragtede sammenhæng alene vedrøre forhold forud for rektors skrivelse af 18. juni 2003 og efter notatet af 14. april 2003. Det eneste forhold vedrørende undertegnede og (X) Universitet, der i denne periode kan vedrøre det psykiske arbejdsmiljø er mine indlæg i (Z) Avis og dennes netavis, jf. også rektors skrivelser af 18. og 19. juni 2003.

De berørte personer må altså i givet fald være (...), (...) og (...), der var forfattere til rapporten: 'Uddannelse, job og erhvervsudvikling i (Y) region. Veje til et videnssamfund.' Men de har overhovedet ikke påberåbt sig det psykiske arbejdsmiljø i relation hertil, jf. deres replik i (...) Tidsskrift, hvor de kommenterer det indlæg af undertegnede, der også blev bragt som indlæg nr. 3 i (Z) Avis' netavis 15. juni 2003, og som efterfølgende - med helt uvæsentlige justeringer - altså blev publiceret i (...) Tidsskrift. I indledningen i replikken anføres bl.a.: 'Kritikken giver en forfriskende bramfri vurdering af metodevalg og udvalgte kapitler. Vi er glade for muligheden for at svare på den fremsatte kritik (...). Vi har ikke fundet egentlige konstruktive elementer i kritikken, men er dog glade for den eksponering, der er blevet vores arbejde til del.'

...

Kort sagt. Rektors påstand om, at jeg skulle have overskredet grænser overfor evt. kolleger i relation til den af mig rejste forskningsfaglige kritik af deres arbejde, er således afvist af såvel de tre berørte personer selv, der jo er dobbeltglade, som af (...). Det følger heraf også, at Ministeriets opfattelse af, at rektors anbefalede brev af 18. juni 2003 kan begrundes med hensynet til varetagelse af det psykiske arbejdsmiljø er uden faktiske holdepunkter. Det var rektor (B) selv, der - uden at kontakte undertegnede og de tre nævnte - udformede det anbefalede brev af 18. juni 2003 til min privatadresse indeholdende en række urigtige påstande/anklager, som jeg bl.a. allerede har dokumenteret i det åbne brev af 2. maj 2004, der blev fremsendt til såvel Ministeriet og Ombudsmanden. Jeg henviser i denne sammenhæng også til bilag 3.

I tilknytning til ovenstående skal jeg bemærke:

- at rektor ikke engang har forsøgt at afvise min dokumentation af hans tilbøjelighed til at komme med urigtige påstande/anklager i relation til mig. Tværti-

mod er der flere eksempler på, at de er genfremsat, efter at (B) er gjort opmærksom på, at de er urigtige!, jf. det åbne brev af 2. maj 2004,

- at det arbejde, jeg kritiserede, var en privat konsulentrapport. Både rektor og Ministeriet lægger til grund, at dette ikke har nogen betydning i sammenhængen. Heri er jeg uenig. Af hensyn til det principielle heri, skal jeg anmode Ombudsmanden om eksplicit at komme med en tilkendegivelse herom,

- at rektor i skrivelsen af 11. feb. 2004 påstår, at de tre kritiserede ikke havde 'mulighed for at imødegå den fremførte kritik af deres rapport'. Denne påstand er ikke korrekt. Det er muligt, at de tre grundet manglende arbejdsevne eller andet kun vanskeligt kunne nå at komme med et modindlæg til 15. juni 2003. Men derudover var der ingen begrænsninger i deres muligheder. Realiteten i denne sammenhæng er vel nærmere, som det fremgår af deres skrivelse af 19. juni 2003 til (...) Fond, der var den umiddelbare opdragsgiver for de tre's arbejde, at de ikke ønskede 'selvstændigt at indgå i en offentlig debat med (A), hvorfor denne redegørelse er sendt til vores opdragsgiver samt til dekan og rektor for (X) Universitet', se bilag 4. Rektor (B) kendte således allerede på et meget tidligt tidspunkt den egentlige årsag til, at de ikke offentligt forsøgte at imødegå mine indlæg!

Efter at have læst §§ 2 og 7 i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 559 af 17. juni 2004 skal jeg udtrykke nogen undren over, at disse bestemmelser i det hele taget er blevet påberåbt af Ministeriet. Denne undren skal også ses på baggrund af, at Ministeriet henviser til professor, Dr. juris Stephan Hurwitz undersøgelse af grænser for den videnskabelige kritik af 15. marts 1936. Læses dette resposum, er der grund til yderligere at undre sig. Jeg skal anmode om Ombudsmandens kommentarer hertil.

ad A: Mødet med repræsentanter for (...) erhvervsliv den 24. juni 2003

Ministeriet vurderer under dette punkt to forhold: 1) var mødet tjenesten uvedkommende og 2) repræsenterede (A) egne eller universitetets synspunkter. Det konkluderes dels af Ministeriet, 'at mødet i hvert fald ikke var tjenesten uvedkommende', og dels at det klart fremgår 'af brevvekslingen, at professor (A) repræsenterede egne synspunkter.'

Alligevel finder Ministeriet godt nok meget tøvende, at rektors brev af 19. juni 2003 til de inviterede til mødet 24. juni 2003 var berettiget, idet det angiveligt ikke fremgik med tilstrækkelig tydelighed, at jeg repræsenterede egne synspunkter, jf. følgende uddrag fra Ministeriets udtalelse af 15. dec. 2004:

'Imidlertid fremstod dette måske ikke konkret med den tilstrækkelige tydelighed, idet invitationen var udsendt på instituttets brevpapir, og idet i hvert fald en af de indkaldte til mødet var i tvivl om karakteren.', (...).

Denne påståede manglende tydelighed benytter Ministeriet også til at begrunde den oprindelige uholdbare udtalelse om min klage af 5. nov. 2003, i Ministeriets svarskrivelse af 11. nov. 2003.

Den af Ministeriet forsøgte indskrænkende tolkning af rektors udsagn i brevet af 19. juni 2003 til de indbudte om, 'at der er tale om et rent privat initiativ fra (A)'s side' er udtryk for en åbenbar - og forkert - efterrationalisering, jf. det følgende.

For det første skriver rektor i brevet af 19. juni 2003 udtrykkeligt, 'at der er tale om et rent privat initiativ', (...). For det andet er det i det anbefalede brev af 18. juni 2003 anført, at jeg skulle have indkaldt universitetets 'samarbejdspartnere til at drøfte forhold, hvor du optræder som privatperson og ikke i embeds medfør.', (...). Heraf fremgår, at rektor har lagt til grund, at mødet var tjenesten uvedkommende. Dette udgangspunkt bekræftes for det tredje også

af, hvad der ligger bag formuleringen af næstsidste afsnit i min oprindelige klage til Ministeriet af 5. nov. 2003:

'Også på denne baggrund skal jeg anmode Ministeriet om at undersøge, om rektor og/eller medarbejdere i rektors sekretariat, direkte eller indirekte, har medvirket ved udformningen af den klage over mig, som mine tre kolleger i juli fremsendte til dekan (C).'

Af bilag 3 fremgår:

'Af Rektor (B) er vi den 27.6.2003 blevet gjort bekendt med, at Professor (A) fra (Æ) Institut har indbudt en række personer i (Y) regions erhvervsliv til et møde om erhvervsudviklingen på (...) den 24.6.2003.' Og videre:

'Af indbydelsen fremgår det, at den er udsendt på Universitetets brevpapir, med (Æ) Institut som afsender, at (Æ) Institut har bidraget med sekretariatsbistand i forbindelse med udarbejdelse af indbydelsen og tilmelding til mødet samt at mødet finder sted i (Æ) Instituts mødelokale. Vi formoder, at (Æ) Institut også har betalt kuverter og porto for udsendelsen. Vi finder (A)'s fremgangsmåde særdeles uheldig og stærkt kritisabel. Særlig idet modtagere af ovennævnte indbydelse kan få det indtryk, at (A) udtaler sig på vegne af (X) Universitet.'

Jeg kan naturligvis ikke udelukke, at informationen om min evt. uberettigede brug af universitetets ressourcer er kommet til brevskrivernes kundskab på andre måder end via henvendelsen fra rektor (B), selv om formuleringerne også stærkt indikerer dette. Men jeg vil tillade mig at antage dette, indtil det er dokumenteret, at rektor (B) ikke har været budbringeren. I denne sammenhæng udbygger det yderligere, at rektor (B) har lagt til grund, at mødet var min tjeneste uvedkommende. Om Ministeriets antagelse om, at det ikke var tilstrækkeligt tydeligt, at jeg repræsenterede egne synspunkter, skal jeg anføre:

- at det endda meget tydeligt fremgår af indbydelsen af 11. juni 2003, at jeg ikke repræsenterede universitetet, se bilag 5,
- at direktør (...) var medlem af (...) Fakultetsråd også i den periode, hvor (B) var dekan, så vidt det er oplyst for mig. (B) varetager desuden bestyrelsesposter i (...). Formuleringerne i (...) skrivelse af 20. juni 2003 ligger i øvrigt bemærkelsesværdig tæt på formuleringer anvendt af rektor (B), se bilag 6, hvoraf mit svar til (...) tillige fremgår,
- at havde rektor lagt den af Ministeriet søgte fortolkning til grund, ville skrivelserne af 18. og især 19. juni 2003 have haft et helt anderledes indhold,
- hvordan hænger Ministeriets fortolkning i øvrigt sammen med, at indbydelsen var skrevet på (Æ) Instituts brevpapir? Derfor kunne det i givet fald maksimalt være (Æ) Instituts synspunkter, som jeg repræsenterede. Og hvis jeg ikke skulle anvende (Æ) Instituts brevpapir, hvilken form for brevpapir skulle jeg så have anvendt efter f.eks. Ministeriets opfattelse?

Ovenstående er naturligvis også udtryk for, at jeg må afvise Ministeriets forsøg på - sådan må jeg læse det - at finde en redningsbåd for både rektor og Ministeriet i den givne sammenhæng, hvor der indledningsvist anføres af Ministeriet, at der ikke har været anvendt en 'helt præcis sprogbrug'.

Hermed henviser Ministeriet givetvis også til det afsnit i rektors skrivelse af 11. feb. 2004, hvor der via henvisninger til en række bilag (bilag 6-12 i rektors skrivelse), hvor mødets karakter er genstand for drøftelse i en meningsudveksling mellem dekan (C) og undertegnede. Jeg skal i den sammenhæng alene henvise til den afsluttende skrivelse i denne meningsudveksling, min skrivelse af 21. oktober 2003 til dekan (C), se bilag 7. Heraf fremgår meget

tydeligt, hvad der er min vurdering. Kendeteggende for rektors administration er igen, at denne skrivelse naturligvis ikke er vedlagt! Men da Ministeriet i udtalelsen af 15. dec. vurderer: 'at mødet i hvert fald ikke var tjenesten uvedkommende' sættes rektor klart på plads, hvorfor rektors søgte sondring i skrivelser af 11. feb. 2004 - 'Der er således ikke som hævdet af (A) tale om, at dekanen har erkendt, at mødet var universitært. Dekanen har udelukkende taget (A)'s egen udlægning til efterretning.' - er uden specifik betydning i den konkrete sammenhæng.

Som afsluttende bemærkning under dette punkt skal jeg bemærke, at Ministeriet såvel under dette punkt som under punkt B giver mig medhold i de afgørende forhold. Men i begge tilfælde forsøger Ministeriet at finde en vej, der dog brat grundstøder mod de faktiske forhold, som det meget tit sker, når falske melodier - bevidst eller ubevidst - synges.

...

ad D: Karakteren af aftalerne af henholdsvis 6. februar 2001 og 14. april 2003

Her skal jeg alene fremføre, at jeg ud fra en meget omfattende sagssamling naturligvis kan dokumentere, at uenighed om ansættelsespolitikken ved (X) Universitet i relation til stillingsopslag ved (Æ) Institut var den helt afgørende årsag til det forsøg på konfliktløsning, der blev iværksat ved fælleserklæringen. Da en afklaring af dette spørgsmål næppe er afgørende i sammenhængen, fremsender jeg ikke dette materiale, med mindre Ombudsmanden skulle ønske dette."

Ombudsmanden sendte A's bemærkninger til videnskabsministeriet der i brev af 21. marts 2005 bl.a. fremkom med følgende supplerende bemærkninger:

"Ad B) Grænserne for en kollegial faglig kritik

Ministeriet skal indledningsvis i det hele henviser til sin udtalelse til Folketingets Ombudsmand af 15. december 2004.

Det fremføres som noget nyt, at fælleserklæringen af 6. februar 2001 og notatet af 14. april 2003 er bagudrettede og konkrete i relation til begrænsninger af, hvad (A) kan ytre sig om uden at komme i konflikt med fælleserklæringen/notat.

Ministeriet skal hertil bemærke, at det i sin udtalelse ikke har lagt afgørende vægt på fælleserklæringen/notatet, idet vi ikke finder, at det er aftaler i formuerettens forstand. Det findes derfor ikke relevant nærmere at afklare, om fælleserklæringen/notatet alene skal opfattes som bagudrettede. Ministeriet skal dog påpege, at universitetet opfatter erklæringen/notatet som også værende fremadrettede, jf. rektors udtalelse af 11. februar 2004, hvoraf det fremgår: 'at intentionen med denne aftale var at sikre, at (A) fremover havde fokus på faglige aspekter og ikke på personkritik'.

For så vidt angår det psykiske arbejdsmiljø er det ministeriets opfattelse, at rektor også på eget initiativ er forpligtet til at sikre, at der på universitetet er en debat, der ikke påvirker den enkeltes psykiske sundhed. Ministeriet har endvidere allerede i sin udtalelse af 15. december 2004 tilkendegivet, at det ikke har nogen betydning for spørgsmålet om det psykiske arbejdsmiljø, om det medarbejderen kritiseres for, er forhold, der ligger inden for eller uden for tjenesten. Om man på sin arbejdsplads kritiseres for at kvaliteten af sit arbejde eller for, at man går til folkedans kan have nøjagtig de samme skadelige virkninger på den enkeltes psykiske arbejdsmiljø.

At rektor havde ret i sin vurdering af, at de pågældende artiklers debattoner virkede stødende på kollegerne fremgår også af (...), (...) og (...)’s brev af 1. juli 2003 til dekan (C), hvor af det blandt andet fremgår, at 'Vi finder det end-

videre særdeles kritisabelt, at vi ikke gøres bekendt med et offentligt møde på universitetet, endside inviteres til dette møde, hvor såvel indbydelsen som fremsendte bilag udtaler en særdeles grov kritik af undertegnede. Vi berøres således muligheden for at tage til genmæle over for en useriøs og efter vores opfattelse ukorrekt kritik af vores faglige arbejde ved et offentligt møde på (Æ) Institut'.

Sammenfattende er ministeriet af den opfattelse, at læses U 1938, p. 765 H som udtryk for gældende ret, overskred professor (A) næppe normerne for faglig kritik. Ministeriet finder dog, at der er to tvivlsspørgsmål i forhold til dommen. For det første sonder dommen mellem kritik i faglige fora og kritik i det offentlige rum, jf. U 1938, p. 770-771. Denne sondering er næppe længere tidssvarende, idet universitetsforskere netop i dag opfordres til at deltage i den offentlige debat, jf. universitetslovens § 2, stk. 3. Desuden er det ministeriets opfattelse, at der især på de samfundsvidenskabelige områder er sket en markant stigning i forskeres deltagelse i den offentlige debat igennem de sidste 25 år. For det andet er det ministeriets opfattelse, at hensynet til det psykiske arbejdsmiljø i dag tillægges en væsentlig større vægt end på tidspunktet for højesteretsdommen. Selve begrebet var efter ministeriets oplysninger end ikke skabt på det pågældende tidspunkt. Ministeriets tvivl går således på, hvilken retskildeværdi dommen skal tillægges i dag.

Ad A) Mødet med repræsentanterne for (Y) regions erhvervsliv den 24. juni 2003.

Ministeriet kan henvise til sin udtalelse af 15. december 2004. Som nævnt repræsenterede (A) alene egne synspunkter ved det omtalte møde.

Det er dog ministeriets opfattelse, at dette måske ikke konkret fremstod med den tilstrækkelige tydelighed, idet invitationen var udsendt på instituttets brevpapir, og idet i hvert fald en af de indkaldte til mødet var i tvivl om karakteren. Indbydelsen er skrevet på (Æ) Instituts brevpapir, og det må derfor opfattes som værende skrevet på (X) Universitets brevpapir, da (Æ) Institut ikke er en selvstændig juridisk person men en del af (X) Universitet, hvilket også fremgår af det pågældende brevpapir. Det er ministeriets opfattelse, at professor (A) enten skulle have undladt at anvende brevpapir, hvoraf (X) Universitets navn fremgår, eller tydeligt have tilkendegivet i brevet, at han alene repræsenterede egne synspunkter. En anden anvendt fremgangsmåde er at overstrege det officielle brevhoved for at angive, at indholdet ikke er officielt."

I brev af 14. april 2005 kom A med yderligere bemærkninger til sagen.

Den 14. oktober 2005 afgav ombudsmanden udtalelse i sagen. Han skrev følgende:

Ombudsmandens udtalelse

"1. Afgrænsningen af min undersøgelse

De har i Deres klage til mig af 24. november 2003 bedt mig tage stilling til en lang række klagepunkter. Jeg har imidlertid valgt at koncentrere min undersøgelse af sagen om rektor (B)'s reaktioner på Deres udtalelser i kronikken/artiklerne som blev bragt i (Z) Avis den 15. juni 2003, og på mødeindkaldelsen af 11. juni 2003. Reaktionerne var dels brevet til Dem af 18. juni 2003 med kritik af Deres adfærd, og dels brevet af 19. juni 2003 til dem som var inviteret til mødet med information om at mødet var et 'rent privat initiativ'. Ved bedømmelsen af reaktionerne er det nødven-

dig først at tage stilling til om kritikken af Deres kolleger i kronikken mv. og mødeindkaldelsen af 11. april 2003 var tjenstlige eller private aktiviteter.

Jeg henviser til § 16, stk. 1, i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand som ændret ved lov nr. 556 af 24. juni 2005, hvorefter ombudsmanden afgør om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelser.

2. Relevante regler

Af universitetsloven §§ 2 og 17, stk. 1 og 2, fremgår følgende, jf. lov nr. 403 af 28. maj 2003:

§ 2. Universitetet har til opgave at drive forskning og give forskningsbaseret uddannelse indtil højeste internationale niveau inden for sine fagområder. Universitetet skal sikre et ligeværdigt samspil mellem forskning og uddannelse, foretage en løbende strategisk udvælgelse, prioritering og udvikling af sine forsknings- og uddannelsesmæssige fagområder og udbrede kendskab til videnskabens metoder og resultater.

Stk. 2. Universitetet har forskningsfrihed og skal værne om denne og om videnskabsetik.

Stk. 3. Universitetet skal samarbejde med det omgivende samfund og bidrage til udviklingen af det internationale samarbejde. Universitetets forsknings- og uddannelsesresultater skal bidrage til at fremme vækst, velfærd og udvikling i samfundet. Universitetet skal som central viden- og kulturbærende institution udveksle viden og kompetencer med det omgivende samfund og tilskynde medarbejderne til at deltage i den offentlige debat.

Stk. 4. Universitetet skal medvirke til at sikre, at den nyeste viden inden for relevante fagområder gøres tilgængelig for videregående uddannelse uden forskning.

...

§ 17. Forskning og undervisning foregår normalt ved institutter.

Stk. 2. Institutlederen varetager instituttets daglige ledelse, herunder planlægning og fordeling af arbejdsopgaver. Institutlederen kan pålægge medarbejdere at løse bestemte opgaver. I den tid, hvor de videnskabelige medarbejdere ikke er pålagt sådanne opgaver, forsker de frit inden for universitetets forskningsstrategiske rammer.'

Lov nr. 403 af 28. maj 2003 trådte i kraft den 1. juli 2003, dvs. efter tidspunktet for mødeindkaldelsen og offentliggørelsen af Deres indlæg i (Z) Avis. Ifølge forarbejderne til loven er reglerne om bl.a. forskningsfrihed og tilskyndelse for medarbejderne til at bidrage til at deltage i den offentlige debat om samfundsmæssige forhold imidlertid en fortsættelse og præcisering af hvad der allerede gjaldt ifølge den tidligere lov (1177 af 22. december 1999). Jeg har derfor ment at det var mest relevant at citere de gældende regler. Se i denne forbindelse også Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings udtalelser af 15. december 2004.

3. Var Deres udtalelser i kronikken/artiklerne som blev bragt i (Z) Avis den 15. april 2003, og mødeindkaldelsen af 11. april 2003 tjenstlige eller private aktiviteter?

De har gennem hele sagens forløb fastholdt at kritikken af Deres kolleger og mødeindkaldelsen var universitære aktiviteter, dvs. aktiviteter De foretog som led i Deres virke som professor. I Deres brev af 17. juli 2003 til dekanen for (...) Fakultet betegnede De mødet som et 'fagligt møde', og i brev af 8. august 2003 til dekanen anførte De at mødet var 'et helt sædvanligt led' i Deres 'virke som professor'. Kritikken af kollegerne betegnede De i brevet af 17. juli 2003 som 'faglig', og i brev af 3. september 2003 ligeledes til dekanen skrev De at det var et naturligt led i Deres stilling at forholde Dem kritisk til det som blev produceret inden for Deres fagområde.

Rektor anførte i sit brev til Dem af 18. juni 2003 at De i forbindelse med mødet den 24. juni 2003 'optrådte som privatperson og ikke i embeds medfør'. Samtidig skrev rektor dog at han opfattede det sådant at De ved mødet havde til hensigt at repræsentere universitetet. I brevet til dem som var inviteret til mødet, betegnede rektor indkaldelsen som 'et rent privat initiativ'.

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har i sin udtalelse af 15. december 2004 anført at diskussionen af spørgsmålet har været 'påvirket af en ikke helt præcis sprogbrug', og at privat kan forstås både som værende tjenesten uvedkommende og som værende en del af tjenesten; men hvor man udtaler sig på egne og ikke på universitetets vegne.

Jeg er enig med ministeriet heri. Aktiviteterne kunne opfattes på tre forskellige måder: 1) som aktiviteter De foretog på universitetets vegne, 2) som egne tjenstlige aktiviteter, eller 3) som private aktiviteter, dvs. tjenesten uvedkommende.

Jeg forstår dekanens og rektors udtalelser i sagen - på trods af ordvalget heri - sådan at de ikke er uenige i at aktiviteterne var et led i Deres virke som professor. Det er imidlertid dekanen og rektors opfattelse at De ved kritikken af Deres kolleger og mødeindkaldelserne gav udtryk for at De handlede på universitetets vegne selv om De gav udtryk for egne synspunkter. Herved gik De ud over de rammer som gjaldt for tjenesten, bl.a. fælleserklæringen af 6. februar 2001 og notatet af 14. april 2003.

Jeg må på den baggrund i det følgende lægge til grund at kritikken af Deres kolleger og mødeindkaldelsen var tjenstlige aktiviteter. Reglerne om hvad offentligt ansatte kan ytre sig om som privatpersoner er herefter ikke relevante.

Jeg mener dog at det er beklageligt at rektor ved sin sprogbrug i brevet til Dem af 18. juni 2003 og i brevet af 19. juni 2003 til dem som var inviteret til mødet, har været med til at skabe forvirring om hvorvidt der var tale om private eller tjenstlige aktiviteter. Jeg har gjort (X) Universitet v/ rektor (B) og Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling bekendt med min opfattelse.

4. Rektors reaktioner

a) Bedømmelsesgrundlag

Det er min opfattelse at spørgsmålet om rektors reaktioner - når der var tale om reaktioner der skete som følge af tjenstlige aktiviteter - som udgangspunkt må bedømmes på grundlag af den ledelsesret eller arbejdsgiverkompetence der tilkommer ansættelsesmyndigheden som offentlig arbejdsgiver.

Det gælder også bedømmelsen af 'aftalerne' mellem Dem og rektor/dekanen. Jeg er enig med Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling i at fælleserklæringen af 6. februar 2001 og notatet af 14. april 2003 i hvert fald ikke er aftaler i formuerettens forstand. Der er efter min opfattelse tale om rammer for Deres arbejde som - selv om de formelt set fremtræder som aftaler - rektor kunne fastsætte ensidigt som en ud-møntning af ledelsesretten.

Ledelsesretten giver i et vist omfang ansættelsesmyndigheden grundlag for at fastlægge nærmere vilkår for ansættelse når der er tale om områder som ikke er reguleret ved overenskomst, aftale eller lov.

Ledelsesretten skal for så vidt angår ansættelse ved et universitet således udøves med respekt for reglerne i universitetsloven bl.a. om videnskabelige medarbejders forskningsfrihed, jf. § 17, stk. 2, og § 2, stk. 2, og om tilskyndelse til medarbejderen til at deltage i den offentlige debat, jf. § 2, stk. 3. Reglerne er citeret ovenfor.

For offentlige myndigheder gælder der imidlertid visse yderligere grænser for udøvelsen af ledelsesretten. Således omfatter de almindelige forvaltningsretlige grundsætninger for offentlig myndighedsudøvelse også en offentlig myndigheds udøvelse af arbejdsgiverkompetence, herunder legalitetsprincippet, saglighedskravet og proportionalitetsprincippet.

b) Rektors brev til Dem af 18. juni 2003

I brevet af 18. juni 2003 karakteriserede rektor Deres adfærd som 'dybt illoyal'. Det fremgår af rektors udtalelse af 11. februar 2004 at kritikken af Deres adfærd skyldes såvel kritikken af artiklerne og kronikken i (Z) Avis og omstændighederne i forbindelse med mødeindkaldelsen.

Rektors kritik byggede som ovenfor nævnt, på at det fremstod som om De i forbindelse med kritikken af Deres kolleger og mødeindkaldelsen havde til hensigt at optræde på universitets vegne. De havde indkaldt til mødet på universitetets brevpapir, mødet foregik i universitetets lokaler, og De havde ikke oplyst at De ved fremsættelsen af synspunkterne vedrørende Deres kollegers arbejde ikke gav udtryk for universitetets synspunkter.

Herved holdt De Dem ikke inden for grænserne af fællesnotatet af 6. februar 2001 og notatet af 14. april 2003 idet De i artiklerne og kronikken havde nævnt Deres tre kolleger ved navn. Deres sprogbrug var for voldsom. De overholdt ikke de interne retningslinjer vedrørende orientering af Deres kolleger før De kritiserede dem offentligt, og vedrørende orientering af universitetets ledelse før De indkaldte til mødet.

Ifølge notatet af 14. april 2003 må De ikke når De ytrer Dem 'offentligt og i en generel sammenhæng', referere til 'navngivne personer i direkte eller indirekte form'. Det er min opfattelse at et sådant forbud ikke er foreneligt med reglerne i universitsloven om forskningsfrihed og tilskyndelse til at deltage i den offentlige debat. Det må være et sædvanligt led i en professors eller en anden videnskabelig medarbejders stilling at komme med faglig kritik af navngivne kollegers og andre personers arbejde. Med et absolut forbud mod at referere til navngivne personer umuliggøres denne del af arbejdet.

Det er på den baggrund min opfattelse at den del af rektors kritik der har baggrund i overtrædelse af dette forbud, ikke er berettiget.

Det er almindeligt antaget at ansatte i forvaltningen har en almindelig forpligtelser til - inden for lovgivningens grænser - at udføre deres arbejde i overensstemmelse med ansættelsesmyndighedens interesser og aktivt medvirke til at realisere de opgaver, strategier og mål som ledelsen har fastlagt for sin virksomhed, også selv om disse tiltag ikke er udmøntet i mere præcise tjenestebefalinger. Denne og lignende pligter betegnes ofte som loyalitetspligt. Se Kaj Larsen mfl., Forvaltningsret, 2. udgave (2002), s. 189.

På den baggrund mener jeg at det ligger inden for ledelsesrettens rammer at stille krav om loyal adfærd over for kolleger i forbindelse med faglig kritik, herunder krav til sprogbrugen og til information, inden kritik fremsættes offentligt. Herudover må der også kunne stilles krav om en professor underretter universitetsledelsen inden der indkaldes til et møde hvor det fremstår som om mødet er indkaldt på universitetets vegne, og som om professoren repræsenterer universitetets synspunkter.

I det omfang rektors kritik af Dem var baseret på disse forhold, kan kritikken således ikke give mig anledning til bemærkninger.

Derimod mener jeg som nævnt ikke at rektor lovligt kunne lade det indgå i grundlaget for sin kritik af Dem at De havde ytret Dem om navngivne personer.

Da jeg går ud fra at det sidstnævnte forhold blev tillagt væsentlig betydning for rektors samlede vurdering af Deres adfærd som 'dybt illoyal', havde rektor efter min opfattelse ikke grundlag for en så stærk kritik af Deres adfærd.

Jeg har gjort videnskabsministeriet og (X) Universitet v/ rektor (B) bekendt med min opfattelse. Under hensyn til kritikken ikke indeholdt nogen sanktion eller i øvrigt umiddelbart fik negativ betydning for ansættelsesforholdet, foretager jeg mig dog ikke mere.

c) Rektors henvendelse til de inviterede den 19. juni 2003

Det fremgår af rektors udtalelse af 11. februar 2004 at baggrunden for hans brev af 19. juni 2003 var at han var blevet kontaktet af en eller flere af dem som var inviteret til mødet. Disse gav udtryk for forundring over invitationen og bad ham redegøre for universitetets rolle.

Det er min opfattelse af rektor som led i ledelsesretten kunne rette henvendelse til de inviterede for nærmere at redegøre for universitetets rolle, og at han også i den forbindelse kunne præcisere at de synspunkter der blev fremsat i mødeindkaldelsen, var Deres egne synspunkter og ikke universitetets. Jeg er derfor enig med Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling hvad angår dette spørgsmål.”